

Nr 8/1972.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till första tillägg
till ordinarie årsstaten för landskapet
Åland under år 1972.

Utvecklingsprogrammet.

Landskapets utvecklingsdelegation avgav år 1970 ett betänkande nr I, som direkt tog sikte på utvecklingsåtgärder i årsstaten för 1971. Delegationen avgav hösten 1971 sitt betänkande nr II, med utvecklingsprogram för 1972-76. Landskapsstyrelsen förbehöll sig rätt att återkomma med de budgetäskanden det nya betänkandet kunde leda till i en särskild tilläggsbudget för 1972.

Landskapsstyrelsen har genomgått utvecklingsdelegationens förslag till handlingsprogram och hänskjutit de ärenden som fordrat ytterligare utredning och beredning inom förvaltningen till berörda instanser. De utlåtanden som inbegärts av olika institutioner, kommuner och föreningar föreligger i huvudsak klara. Förevarande tilläggsbudget har dock i allmänna motiveringen inriktat sig på de allmänna frågor som rör utvecklingsprogrammets målsättning och samhällsbalansen, den ekonomiska och fysiska planeringen samt frågeställningar inför dagens konjunktur- och arbetsmarknadssituation.

De enskilda posterna i budgetförslaget motiveras i detaljmotiveringen och omfattar bl.a. anslag för

- komplettering av skärgårdens trafik
- rådgivning för pälsdjursodling
- utbildande av lantbruksbyggnästare
- lastningsplats för sockerbeter
- isningshall och magasin i Hamnsundet
- grundstöd för planering av turistcentra

Till budgetbehandlingen för 1973 har flertalet förslag hänskjutits för senare övervägande..

Landskapsstyrelsen har i sina synpunkter på betänkandet nr II inte känt sig bunden till att behandla enbart på budgetåret 1972 fallande frågor.

- Betänkandet II innehåller en branschvis utförd studie i olika utvecklingsproblem ävensom att försöka att ange målsättningen för ekonomiskpolitisk verksamhet på Åland t.o.m. 1976. Emellertid bör det inledda arbetet fortlöpande uppföljas inom utvecklingsdelegationen och dess sektioner. Under 1972 kommer närmast ifråga en särskild studie av skärgårdens problem och möjligheter i stöd av det specialanslag, som landstinget beviljade efter motion. Betänkandet nr III

skulle därmed omfatta undersökning och förslag för den åländska skärgårdens utveckling. Det kan antecknas att rikets utvecklingsområdesdelegation övervägar att tillsätta en särskild sektion för att studera glesbygdens problem.

Av det yttrande, som Ålands redarförening avgav över u-delegationens betänkande II, framgår att rederinäringen anser att för den väsentliga frågor är en del av det åländska utvecklingspolitiska mönstret. Landskapsstyrelsen har därför uppmanat utvecklingsdelegationen att genom t.ex. en sjöfartssektion eller arbetsgrupp studera dessa frågor. Hittills har rederinäringens stödande varit en riksförvaltningsfråga, men genom tillkomsten av den nya garantistödslagstiftningen får landskapet träda in med nya förvaltningsbefogenheter på detta viktiga område.

Av betydelse för den vidare utvecklingen vore en undersökning om den åländska rederinäringens samt sjömansyrkets roll och omfattning för det åländska samhället. Landskapsstyrelsen har fått tillfälle att utse en observatör i statskommittén för sjöbefälsutbildningen i Finland.

Delegationen behandlar på ss. 375-79 organiseringen av den ekonomiska planeringen och anser att landskapets egen principbudgetering borde utvecklas, så att kommuner m.fl. ur den kan få uppgifter för den egna långtidsbudgeteringen. Delegationen synes icke vara tillfredsställd med gällande praxis, enligt vilken landskapets principbudget för investeringar haft karaktären av "önskelistor". Ehuru de anförda synpunkterna har sitt berättigande, så är det enligt landskapsstyrelsens uppfattning icke realistiskt att försöka binda vare sig landsting eller landskapsstyrelsen vid t.ex. en femårsplanerings huvudanslag. Landstinget torde svårligen t.ex. inför utgången av en mandatperiod kunna binda följande landsting. Med hänsyn till intresset att vid ettbart budgetfastställande ha fria händer att utnyttja budgeteringsrätten, så förefaller det inte realistiskt att fastställa strängare regler än de nuvarande på principbudgeten. Dess huvudsyfte måste förbli att ange de kända, kommande anslagsfrågorna samt ställa dem i inbördes viktighetsordning. Redan en sådan "önskelista" ger ju dock kommunerna en uppfattning om när en viss anslagsfråga sannolikt kan bli aktuell. Landskapets principbudgetering har hittills omfattat endast större investeringsanslag. Denna principbudgetering borde dock, utan hinder av vad som ovan sagts, kunna kompletteras dels med en bedömning av investeringarnas inverkan, dels med verksamhetsplaner inom förvaltningen enligt samma mönster som, och i särskilda fall beaktande, de av rikets fackmyndigheter

uppgjorda utvecklingsplanerna inom vederbörande område.

Delegationen anser att den ekonomiska planeringen bör koordineras med regionplaneringen. Delegationen påpekar, att den ekonomiska planeringen kommer att syssla med sådana ting som "utvärdering av olika jorddispositionsalternativs ekonomiska konsekvenser". Åren 1972-76 torde emellertid den ekonomiska planeringen enligt landskapsstyrelsen ligga på utvecklingsdelegationen fristående från planeringsrådet. Det torde för många ännu vara ganska diffust vad regionplaneringen innebär och vilka förslag som är att vänta från det hållet. Först när regionplanen presenterats kan allmänheten få en uppfattning om vad regionplanering som fysisk planering är. När regionplanen är färdig torde tiden vara inne att sammansätta planeringsrådet så att där finnes sektioner för både fysisk och ekonomisk planering och att detta samtidigt tilldelas ansvar för uppföljningen både av regionplanen och den ekonomiska planeringen. Om därigenom en mera styrande inverkan på samhällsutvecklingen än nu uppstår är ovisst. Överdriven torde i varje fall i dag vara farhågan för att inflytandet inom förvaltningen skulle ha förskjutits till förmån för både planeringsråd, utvecklingsdelegation och den privata sektorn. Vad särskilt utvecklingsdelegationen beträffar så är den klart en utredande instans utan egna maktbefogenheter. Detsamma kan sägas om planeringsrådet, vars regionplan enligt lagstiftningen måste undergå kommunal behandling innan den kan fastställas.

Den ekonomiska planeringen inom landskapet borde intensifieras. Olika utredningar skulle sammanfogas inom en enhetlig utvecklingsplan. De existerande ekonomiska hindren för utveckling borde förtecknas. Även utkasten till regionplan borde kompletteras med ekonomisk planering och en prövning av olika större projekts ekonomiska konsekvenser.

Den ekonomiska planeringen skulle fordra att också i landskapet, liksom fallet är med utvecklingslänen i riket, kunde inrättas en forskartjänst. En sådan föreslås också vid finansavdelningens budgetbyrå i förslaget till ämbetsverkslag. Anslag kommer dock att begäras först i ordinarie årsstaten för 1973.

Den offentliga sektorns (kommuner, kommunalförbund, halvkommunala företag samt landskapet) långtidsplanering borde sammanföras och planernas inbördes konsistens prövas.

Den privata sektorns ekonomiska planering skulle vara decentraliserad så att den innebar ett stort antal kontakter med näringslivets branscher. Landskapet skulle ombesörja de allmänna framtidsbedömningar, som berör bostadssituation, arbetsmarknadsutveckling, kom-

munikationer och dylika områden. Företagens marknadsutsikter skulle bedömas genom deras egna planer och marknadsorganisationer.

Den branschvis genomförda utredningen visar att jordbruk, fiske och turism har goda förutsättningar både på fasta Åland och i skärgården. Delegationen framhåller också att lantbruket och dess binnärningar äger speciella förutsättningar här. Lokal förädlingsindustri (fisk, grönsaker) bör kunna utvecklas liksom systemet med monteringsarbeten och underleveranser. Även om sysselsättningsläget på fasta Åland icke motiverar nya industriarbetsplatser i detta nu, så synes det alltför i skärgården finnas en väsentlig undersysselsättning. Där industriverksamhet bedrivs i skärgården (ex. Jurmo och Simskäla) har någon brist på arbetskraft ej förmärkts. Närmare synpunkter på dessa frågor torde föreligga vid årsstatens för 1973 uppgörande denna höst.

- Målsättningen diskuteras av delegationen på ss. 49-60 på basis bl.a. av finansutskottets uttalande 1970, att "bland utvecklingsdelegationens framtida uppgifter kan nämnas uppgörandet av mera detaljerade linjer för samhällsplaneringen".

Delegationen påpekar med fog att ett reellt självstyre inte enbart grundar sig på laga rättigheter utan även på det åländska inflytandet inom ekonomin samt den åländska äganderätten till jorden.

Utbyggnaden av näringslivet kan, som det i betänkandet antecknas, komma i en inbördes konflikt med det som inryms under beteckningen "samhällsbalansen". Utbyggnadstakten bör då avvägas mot och underordna sig målsättningen angående bibehållande av språk och särställning.

Ett uttalande om målsättningen för samhällsverksamheten väntas bli fastslaget av Landstinget i samband med behandlingen av föreliggande budgettillägg. Målsättningen bör vara så utformad att allmänna riktlinjer vid beslutsfattandet i olika instanser kan erhållas. Målsättningen bör kontinuerligt granskas - lämpligen vid behandlingen av ordinarie årsstaterna.

Den allmänna målsättning som antogs vid 1969 års remissdebatt torde fortfarande vara aktuell:

1) Den åländska befolkningen bör tillförsäkras full sysselsättning och fullgod ekonomisk standard inom sitt eget område.

2) Landskapet bör undergå en snabb ekonomisk tillväxt under hänsynstagande till att samhällsbalansen upprätthålls i landskapet i enlighet med dess särförhållanden.

I samband med föreliggande budgets behandling torde några närmare precisioner till de bägge ovannämnda punkterna vara behövliga, och landskapsstyrelsen har för sin del kunnat omfatta ett uttalande byggt på utvecklingsdelegationens sammanfattning på sid. 58-60 i betänkandet nr II enligt följande:

-Landskapet bör bibehållas som ett självstyrt svenskspråkigt landskap. Därför bör sysselsättning, ekonomisk tillväxt och integrationssträvanden ställas i relation härtill.

-Omfattningen av folkmängdens förändring och av befolkningsomflyttningen bör ägnas fortlöpande uppmärksamhet och åtgärder för att motverka emigrationen bör upptas till allsidig behandling.

-De inflyttade bör aktivt ges möjligheter att anpassa sig i det åländska samhället.

-En så hög levnadsstandard som möjligt bör eftersträvas i skärgården, på landsbygden och i tätorterna. Vid bedömningen av levnadsstandarderna bör även värdet av våra särrättigheter och natur beaktas som vägande faktorer.

-Landskapet bör under hänsynstagande till samhällsbalansen och miljön undergå en möjligast snabb ekonomisk tillväxt.

-För att emigrationen skall kunna motverkas, bör näringslivet kontinuerligt utbyggas samt förädlings- och servicegraden höjas.

-Såväl de klimatologiska förhållandena som landskapets läge i förhållande till den nordiska marknaden erbjuder relativt gynnsamma förutsättningar för det åländska näringslivet. Tillräcklig kapitaltillgång och goda trafikförbindelser är förutsättningar för att dessa möjligheter skall kunna utnyttjas.

-Näringsgar med naturliga förutsättningar på landsbygden och i skärgården bör målmedvetet stödjas. Samma gäller naturligtvis landskapets ekonomiska centrum, Mariehamn.

-Den åländska ungdomen bör ha fria utbildningsmöjligheter, men bör upplysas om vilka arbets- och förtjänstmöjligheter den har på Åland. Omskolningsverksamheten och fortbildningen bör målinriktas på landskapets aktuella behov.

Utvecklingsprogrammet liksom landskapsmyndigheternas åtgärder tidigare har gått ut på att stimulera den ekonomiska utvecklingen i stort över hela fältet. Någon speciell avvägning av stödet till särskilda branscher eller verksamhetsområden har inte under 1960-talets lågkonjunktur ansetts nödvändig.

I målsättningen för de utvecklingspolitiska åtgärderna ingår bevarandet av samhällsbalansen som en begränsande faktor. Den expansion,

som förmärks inom snart sagt alla områden har bl.a. av företagarna uppmärksammas ur den synpunkten och man har efterlyst åtgärder för att eliminera överhettningstendenser, som skulle kunna äventyra samhällsbalansen. Eftersträfvansvärt för en bibehållen samhällsbalans vore att få en så jämn och stark utveckling som möjligt utan stora toppar och vågdalar.

I Ht. 1972 feb.

Hotell- och restaurangutbildningen.

Enligt motiveringen i andra tilläggsbudgeten för 1971 skulle hotell- och restaurangutbildningen vid den nyinrättade skolan i Godby ske i regi av en särskild för ändamålet grundad stiftelse eller förening. Avsikten var då att ur ordinarie medel skulle beviljas bidrag enligt samma normer, som staten ^{understöder} den privata hotell- och restaurangskolan och -institutet i Helsingfors. I anledning av att staten inrättat helstatliga skolor inom denna bransch bl.a. i Rovaniemi och Kuopio förutsattes dock - såsom framgår ur motiveringen till årsstaten för 1972 - att restaurangutbildningen i Godby skulle kunna ske enligt samma ekonomiska premisser d.v.s. att skolan skulle redan från början arbeta såsom en landskapets skola under Ålands yrkesskola och således helt och hållet bekostas ur ordinarie medel.

Skolans placering i Godby har dock - för elevernas praktik - förutsatt en omfattande rörelse och att denna bedrivs även under sommaren och med rättigheter att utskänka alkohol. Då Oy Alko Ab inte, enligt nuvarande normer, ger utskänkningsrättigheter direkt till skolor, ens sådana som drives av staten, har oaktat motiveringen i budgetförslaget för 1972, landskapet tillsammans med Mariehamns stad och Finströms kommun bildat en ekonomisk förening: "Föreningen för Ålands hotell- och restaurangskola r.f.". Denna förening handhar och driver nu skolan och detta förhållande avses - oaktat motiveringen för 1972 års budget - att bli bestående åtminstone till dess Oy Alko Ab ändrar inställning i fråga om utskänkningsrättigheterna.

Detta innebär bl.a. i fråga om skolans ställning i förhållande till landskapet att denna betraktas såsom en helt fristående inrättning för vilken dock beviljas 100 % bidrag ur ordinarie medel. Skolans direktion (föreningen) ansvarar enligt detta för verksamheten och äger sålunda att i första hand tillse att utgifterna är sådana att de är till bidrag berättigande. Till skolan utbetalade bidrag påföres tills vidare 5 Ht.XIV.

Miljövärdan.

I utvecklingsdelegationens betänkande II under kapitlet Miljövärdan behandlas den biologiska forskningen och miljövärdsforskningen på Åland. De nuvarande resurserna har inventerats och förslag har gjorts till åtgärder som går ut på en samordning av resurserna. Målet skulle vara att skapa förutsättningar för en verksam miljövärd.

En grundförutsättning härför vore ett välutrustat centrallaboratorium, som omgående borde åstadkommas med tanke på miljövärdens framtida behov och i dagens läge framförallt på näringslivets behov. Ett allsidigt modernt laboratorium skulle sålunda främja utvecklingen inom både miljövärdan och näringslivet, varför en arbetsgrupp kommer att tillsättas med uppgift att utarbeta ett konkret förslag till koordinering av ifrågavarande verksamhet.

Budgetförslaget omfattar 11 utgiftsposter till sammanlagt 825.000 mark. Utgifterna beröres närmare nedan i detaljmotiveringen.

Budgeten balanseras på inkomstsidan med ett lån om 825.000 mark. Inkomstsidan har icke ansetts behöva ytterligare motivering i detaljmotiveringen.

Hänvisande till ovanstående föreslår landskapsstyrelsen

att Landstinget måtte antaga följande
förslag till första tillägg till landskaps
pets ordinarie årsstat för år 1972.

Mariehamn, den 29 februari 1972.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Martin Isaksson

Landskapskamrer

Henrik Gustafsson.

INKOMSTER.6 Avdelningen.
=====I. Finansieringsinkomster.Avräknings- och ränteinkomster samt lån.

2. Lån.....	828.000
-------------	---------

Summa I kap. 828.000

Summa 6 Avdelningen 828.000

Summa inkomster mk	828.000
--------------------	---------

UTGIFTER.1 Huvudtiteln. Landstinget.
=====I. Allmänna landstingskostnader.

11. Kanslikommissionens dispositionsmedel	5.000
---	-------

Summa I kap. 5.000

Summa 1 Huvudtiteln 5.000

5 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.
=====III. Ålands sjöfartsläroverk.

7. Underhåll av fastigheten	6.000
-----------------------------------	-------

Summa III kap. 6.000

XIV. Särskilda anslag.

16. Till landskapsstyrelsens disposition för undervisnings- och bildningsväsendet	20.000
---	--------

Summa XIV kap. 20.000

Summa 5 Huvudtiteln 26.000

6 Huvudtiteln. Näringarnas främjande.
=====I. Jordbruket och dess binäringar samt kolonisationsverksamheten.

3. Allmänna kostnader för lantbrukets instruktionsverksamhet	3.000
--	-------

8. Svin-, får- och fjäderfäskötselns samt pälsdjursodlingens främjande	4.000
--	-------

Summa I kap. 7.000

V. Övriga näringar.

192

11. Till landskapsstyrelsens disposition för näringarnas
främjande 60.000

Summa V kap. 60.000

Summa 6 Huvudtiteln 67.000

7. Huvudtiteln. Kommunikationsväsendet.II. Vaghållningen.

1. Underhåll av landsvägar och bygdevägar:
c) Kompletteringstrafik i skärgården 300.000

Summa II kap. 300.000

Summa 7 Huvudtiteln 300.000

10 Huvudtiteln. Investeringsutgifter.II. Hälso- och sjukvården.

4. Ålands centralsjukhus för uppförande av läkarbostäder 280.000
5. Ålands centralsjukhus för reparation av läkarbostad.. 20.000

Summa II kap. 300.000

IV. Näringarnas främjande.

7. Investeringar för jordbruket och fiskerinäringen... 80.000

Summa IV kap. 80.000

V. Kommunikationsväsendet.

1. För vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (re-
servationsanslag) 50.000

Summa V kap. 50.000

Summa 10 Huvudtiteln 430.000

 Summa utgifter mk 828.000

Detaljmotivering.

UTGIFTER.

1 Huvudtiteln. Landstinget.

I. Allmänna landstingskostnader.

1 Ht.I:11. Kanslikommissionens dispositionsmedel.

Tillägg 5.000 mark.

Landstingets kanslikommission har föreslagit ett tillägg för utförande av porträtt av landstingets förre talman.

5 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.

III. Ålands sjöfartsläroverk.

5 Ht.III:7. Underhåll av fastigheten.

Tillägg 6.000 mark.

Avser kostnader för armaturer till de klassrum, som enligt tidigare motivering skall renoveras under år 1972.

XIV. Särskilda anslag.

5 Ht.XIV:16. Till landskapsstyrelsens disposition för undervisnings- och bildningsväsendet.

Tillägg 20.000 mark.

Yrkesutbildningsrådet framhåller i skrivelse till landskapsstyrelsen att man under förevarande goda sysselsättningsläge iakttagit en tendens bland ungdomar, som avslutat sin obligatoriska skolgång att söka sig direkt ut i förvärvslivet framom något fackutbildningsalternativ. Om denna utveckling fortsätter kan detta på sikt medföra problem dels för ungdomarna själva och dels för arbetsmarknadens behov av fackutbildad arbetskraft. För åstadkommande av en ändring i denna utveckling och med tanke på fackskolornas elevrekrytering föreslås en särskild informationskampanj under år 1972. Informationen skulle både vara av allmän karaktär och selektivt riktad.

Enligt det uppskisserade programmet skulle kostnaderna komma att belöpa sig till c.20.000 mark. Landskapsstyrelsen har dock förutsett att specificerat program jämte kostnadskalkyl skall presenteras innan informationskampanjen verkställs. Samtidigt föreslås att övriga kostnader för yrkesutbildningsrådet i fortsättningen påföres detta moment inom ramen för nu angiven summa.

6 Huvudtiteln. Näringarnas främjande.

I. Jordbruket och dess binärningar samt kolonisations-
verksamheten.6 Ht.I:3. Allmänna kostnader för lantbrukets instruktionsverksamhet.
Tillägg 3.000 mark.

Frågan om den byggnadstekniska rådgivningsverksamheten för lantbruket har tidigare diskuterats och dess betydelse nu ytterligare poängterats av utvecklingsdelegationen. Administrationen av denna rådgivningsverksamhet samt anställnings- och subordinationsförhållande avses lösas i samband med landskapslagen om landskapets centrala ämbetsverk. För att möjliggöra den efterlysta specialutbildningen inom denna sektor föreslås ett tillägg om 3.000 mark. Landskapsstyrelsen är beredd att återkomma med ytterligare anslagsäskanden försåvitt nu föreslaget belopp icke skulle vara tillfyllest under år 1972.

Landskapsstyrelsen önskar dock framhålla att vid rådgivningsverksamheten kommer att debiteras arvoden, som landskapsstyrelsen förutsätter skall vara i stort desamma som de vilka uppbäres av lantushållningssällskapen i riket.

6 Ht.I:8. Svin-, får- och fjäderfäskötselns samt pälsdjursodlingens främjande. (Rubriken ändrad).
Tillägg 4.000 mark.

De försämrade konjunkturerna för pälsdjursodlingen motiverar ökad rådgivning och information. Då landstinget redan i samband med budgetbehandlingen senaste höst höjde anslaget torde nu föreslaget belopp vara tillfyllest.

V. Övriga näringar.6 Ht.V:11. Till landskapsstyrelsens disposition för näringarnas främjande.
Tillägg 60.000 mark.

Utvecklingsdelegationen har med hänvisning till riksbudgeten föreslagit upptagande av anslag för projektering av turistbyar eller -centrum, för Ålands del av delegationen förordat för Kastelholm. Landskapsstyrelsen har ansett att ett anslag för grundläggande planering av turistcentra med enahanda motivering som i riksbudgeten är möjligt. I första hand borde härvid dock skärgårdsområdena prioriteras. Någon precisering om hur anslaget skulle

användas föreligger dock tills vidare icke. Frågan om utnyttjande av Kastelholmsområdet är beroende av besked från Nordcenter Ab, huruvida bolaget är villigt att utnyttja området enligt de ursprungliga planerna. För ovannämnda ändamål föreslås 30.000 mark.

Regeringen har i fråga om transportstöd för utvecklingsområdena lagt fram ett förslag som icke ger möjlighet att, såsom tidigare diskuterats, avpassa stödet för t.ex. legotillverkning i skärgården. I den mån ytterligare nya beslut på riksnivå skulle framkomma med möjlighet att tillämpas inom landskapet föreslås resterande del av upptaget tilläggsanslag för dylikt ändamål. I ordinarie årsstaten berördes frågan under 6 Ht.V:6.

7 Huvudtiteln. Kommunikationsväsendet.

II. Väghållningen.

7 Ht.II:1. Underhåll av landsvägar och bygdevägar:

c) Kompletteringstrafik i skärgården.

Tillägg 300.000 mark.

m/s Skärgårdsfärjan har under de två senaste åren kompletterat m/s Kumlinges trafik på rutten Långnäs-Gustavs och även ersatt m/s Kumlinge under de perioder denna varit tagen ur trafik. M/s Skärgårdsfärjans subventioner från landskapet har under år 1971 uppgått till 456.000 mark. Avtal om trafiken har träffats för endast ett år åt gången. Rederiet, Ab Skärgårdstrafik, har nu sålt Skärgårdsfärjan. Trafiken på linjen är med m/s Kumlinges nuvarande turlista otillräcklig då linjens längd fordrar dubbelturer. Bortfallet av kompletteringstrafiken med m/s Skärgårdsfärjan är en försämring som ytterligare skulle försvåra möjligheterna till en meningsfull utveckling inom de norra skärgårdsområdena.

Landskapsstyrelsen har undersökt möjligheterna att lösa frågan och i ärendet hört skärgårdsnämnden. Vissa förhandssonderingar och diskussioner har även förts med de rederier, som för närvarande trafikerar skärgården.

De alternativ, som i dagens läge framstår som realistiska för att trafiken skall kunna ordnas till instundande sommar är inköp av ny färja eller charterarrangemang. Charter kunde antingen ordnas så att färjan äges av utomstående men bemannas och drives av landskapet eller genom

subventionering enligt det system, som tillämpats för m/s Skärgårdsfärjan.

Skärgårdsnämnden har uttalat sig för inköp och ansett att vid finansieringen borde övervägas också budgetering genom landskapets enskilda medel såframt det inte är möjligt att i ordinarie budget uppta erforderligt belopp. Endast för den händelse finansieringen inte går att ordna kan skärgårdsnämnden förorda charter dock icke det slags subventionering som ifrågakom för m/s Skärgårdsfärjan.

Landskapsstyrelsens majoritet har i dagens läge ansett charter i någon lämplig form vara en realistisk lösning för norra linjen. Landskapsstyrelsen har icke därutöver i detalj diskuterat de vidare åtgärderna. Emellertid föreligger erbjudanden som kan betecknas såsom acceptabla. Landskapsstyrelsens majoritet anser även att ett charterarrangemang medger större flexibilitet och möjligheter till andra åtgärder om förutsättningarna i fråga om tonnager och turer ändras. Ev.köp kan senare då även förutsättas ske av aktuella fartyg eller annat lämpligt tonnage.

I samma sammanhang har landskapsstyrelsen diskuterat trafikbehovet för södra linjen eller en ev. kombination med norra linjen i det fall att lämpligt tonnage kontrakterades.

Landskapsstyrelsen har konstaterat att trafikunderlaget för södra linjen efter den försökstrafik, som skedde år 1971, skulle förutsätta utökning av trafiken till Kökar. Anslag för 1 veckotur har även upptagits i årsstaten för 1972.

Landskapsstyrelsen har också konstaterat att kontinuerlig trafik med bilbärande färja Långnäs-Galtby kan komma att fordra särskilda arrangemang vid färjfastena i den åländska skärgården. Galtby i Åboland saknar lämpligt färjfäste och dessutom innebure angöring av Galtby knappast någon snabbare trafik genom den trafikanhopning som sommartid föreligger vid den åboländska skärgårdsvägens färjpass. Landskapsstyrelsen anser att trafiken borde arrangeras med beaktande av att Skärgårdsfärjan tages ur trafik från norra linjen. Härvid torde förutsättningar

finnas att hyra tonnage enligt den s.k. "bare-boat"-principen. Att samtidigt kontraktera eller subventionera, till lika stort belopp, skilda fartyg för både norra och södra linjen synes i dag orealistiskt.

Aktuellt tonnage för norra linjen torde dock med mindre ombyggnad av landfästenas ombordkörningsramper med angöring vid södra skärgårdens färjfasten. Om angöring i Åboland kan ske vid exempelvis Lillmälö synes förutsättningar föreligga att med samma tonnage arrangera trafik också på södra linjen. Möjligheterna för genomförande av en sådan kombination undersökes som bäst.

Kostnaderna för kompletteringstrafiken skulle enligt alternativet med charter, d.v.s. s.k. "bare-boat"-kontrakt där fartyget bemannas och drives av landskapet, med nu föreliggande kostnadskalkyler belöpa sig till c. 1.100.000/år. För år 1972 beräknas kostnaderna komma att stiga till c. 800.000 mark. Då tidigare budgeterats 500.000 mark skulle erforderligt tillägg utgöra 300.000 mark. Landskapsstyrelsen förutsätter därvid att beräknad avskrivning skulle få tillgodoräknas vid ett senare köp. Tillsvidare borde dock ett avtal begränsas att gälla ett år åt gången.

För att ytterligare förbättra trafiksituationen och i någon mån lätta på trängseln för bilarna på färjorna föreslås under 10 Ht. 50.000 mark för anläggande av parkeringsplats vid Långnäs.

Utöver de åtgärder, som nu föreslagits kan nämnas att landskapsstyrelsen i tilläggsbudget för 1971 kommer att äska anslag för sådana åtgärder till förbättrande av trafiken inom och till skärgården som ansetts nödvändiga utöver vad som tidigare förutsatts i budgeten. Bl.a. dessa kan nämnas, lokaltrafik till Bergö, Vårdö, utökad trafik till Simskäla och tillfälligt 1971 på södra skärgården (m/s Klara), anställande av dubbel besättning på och insättande av m/s Tärnan för trafiken till Asterholma, Brändö och Björkö, Kunlinge samt bekostande av godstransporter Mariehamn-Långnäs-Mariehamn.

10 Huvud titeln. Investeringsutgifter.

=====

II. Hälso- och sjukvården.

10 Ht.II:4. Ålands centralsjukhus för uppförande av läkarbostäder.
(Momentet nytt).

Anslag 280.000 mark.

Redan i budgetförslaget för år 1971 berörde Sjukhusnämnden bristen på läkarbostäder vid sjukhuset och anslag begärdes för att möjliggöra upphyrandet av bostadslägenheter.

Sjukhusnämnden konstaterar att situationen i fråga om bostäder för sjukhusets läkare inte förbättrats under senaste tid. Svårigheterna att upphyra bostäder med kortare varsel har blivit allt större, vartill kommer att hyresnivån stiger efterhand. För närvarande begäres upp till 10 mk/kvm för nya bostäder.

Endast därför att flera läkartjänster varit obesatta eller innehafts av läkare med korttidsförordnanden har bostadsproblemen kunnat lösas försvårigt, men endast kortsiktigt. I detta nu saknar sjukhuset bostäder för 4 avdelningsläkare och man måste allvarligt räkna med att inte få stadigvarande innehavare av tjänsterna utan att kunna anvisa ändamålsenliga bostäder. Sålunda räknar sjukhuset nu med att få sökande till vissa läkartjänster, blott bostadsfrågan vore ordnad.

Sjukhusnämnden, som vid ett flertal tillfällen diskuterat bostadssituationen, har kommit till den slutsatsen ^{på sjukhusområdet} ~~på sjukhusområdet~~ ^{att hyra bostäder} att det ~~vore förmånligare att bygga nya bostäder/annorstädes.~~ Detta bland annat på grund av att jourersättningarna blir betydligt lägre vid jour inom sjukhusområdet; därtill kommer att jour inom sjukhusområdet blir betydligt lättare på grund av närheten till sjukhuset.

På basen av ovanstående har Sjukhusnämnden på senaste tid utrett möjligheterna att på sjukhusområdet uppföra 2 st. monteringshus med en areal av c. 120 kvm bostadsyta per bostad. Kostnaderna för monteringshusen beräknas till c. 260.000 mk, vartill kommer bl.a. planeringskostnader. För ändamålet borde därför anvisas totalt 280.000 mark.

10 Ht.II:5. Ålands centralsjukhus för reparation av läkarbostad.
(Momentet nytt).

Anslag 20.000 mark.

Erfordras för reparation av en fribliven läkarbostad. Sjukhusnämnden har tillsammans med sakkunniga granskat bostaden och konstaterat att nödvändiga kostnader beräknas till c.20.000 mark. Innan arbetet utföres kommer nödiga arbetsbeskrivningar och nya kostnadskalkyler att uppgöras. Bostaden har icke reparerats sedan den togs i bruk år 1953.

IV. Näringarnas främjande.

10 Ht.IV:7. Investeringar för jordbruket och fiskerinäringen. (Momentet nytt).

Anslag 80.000 mark.

Under gemensam rubrik har upptagits anslag för jordbruket och fiskerinäringen då tillsvidare konkreta planer inte föreligger.

Speciellt angeläget är dock för jordbruket ordnande av lastningsplatser för sockerbetor och kalksilo på lämpliga platser. Landskapsstyrelsen förutsätter att förevarande anslag skall få utnyttjas för dessa ändamål.

Förbättrande av förhållandena för fisket på norra Åland är även en av de åtgärder som särskilt poängterats. Landskapsstyrelsen har för utredning om fiskehamnen i Hamnsundet och ev. isningshall och magasin därstädes tillsatt en särskild arbetsgrupp. Några konkreta planer föreligger tills vidare inte men landskapsstyrelsen förutsätter att frågan skall kunna föras vidare med utnyttjande av förevarande anslag utan landstingets vidare hörande.

V. Kommunikationsväsendet.

10 Ht.V:1. För vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (r).

Tillägg 50.000 mark.

Utöver under 7 Ht.II nämnda åtgärder för förbättring av trafikmöjligheterna på norra och södra linjerna anser landskapsstyrelsen det motiverat att för att minska tendenserna till överbeläggning på färjorna särskilt vid

veckosluten erbjuda bilresenärer möjligheter att lämna fordonen på en bevakad parkeringsplats invid färjhamnen i Långnäs. Det kan förutspås att en stor del av särskilt weekend-resenärerna skulle välja ett dylikt alternativ jämfört med osäkerheten med utrymme på färjorna söndag eftermiddag. På grund av ovanstående föreslås därför ett belopp om 50.000 mark för byggande av parkeringsplan och stängsål vid Långnäs. Det är då förutsatt att denna parkering vid veckoslut under högsäsong och om nödvändigt även vid andra tider skulle få utnyttjas mot avgift. Kostnaderna för bevakningen till den del de inte täcks av eventuella avgifter skulle påföras 7 Ht.III:1.